

Overzicht Japanse tuin

De ambassade tuin heeft de kenmerkende gelaagde structuur van een Japanse tuin, met echter ook Europese kenmerken zoals een grasveld.

Een beschadigde boom, voor de snoei.

Beeldbepalende boom met aantasting van een tonderzwam (ganoderma) waarbij kroonreductie heeft plaatsgevonden naar aanleiding van het bomenplan 2014.

En na de snoei.

Van hier tot Tokio

BOMENPLAN IN JAPAN

PRISCILLA DE GROOT, COPIJN BOOMSPECIALISTEN

FOTO'S: COPIJN BOOMSPECIALISTEN

Eind augustus 2018 stapten Miklos Suijk en Mart-Jan Dekker van Copijn niet de onderzoeksbus, maar het vliegtuig in naar Japan voor een bijzondere bomenklus. In Tokio wachtte een bomenrijke tuin van de Nederlandse ambassade op hun komst. Hieronder de weerslag van een gesprek met beiden over hun ervaringen.

Achtergrond

De boomadviseurs van Copijn waren al eerder in Tokio geweest. In 2014 hadden ze de boombeoordeling uitgevoerd en de aanbesteding begeleid voor het boomonderhoud voor de Nederlandse ambassade. Voor het onderhoud was in 2014 een Japans boomverzorgingsbedrijf geselecteerd waarmee een driejarig contract was afgesloten. Eind 2017 liep dit contract af: tijd voor een nieuwe aanbesteding. Copijn werd gevraagd om dit traject te begeleiden. Miklos en Mart-Jan gingen naar de ambassade om de bomen opnieuw te beoordelen en te helpen met de interviews van de nieuw geselecteerde aannemers.

Nederlandse ambassade

De Nederlandse ambassade in Tokio beslaat een terrein van bijna 1 hectare aan de rand van het oude centrum van de stad. Het terrein is overgedragen aan de Nederlandse staat in 1883. De tuin is aangelegd in Japanse stijl en na de aanleg doorgesloegen tot een park met grote bomen. De grootste exemplaren – himalayaceders, ginkgo's en zelkova's – hebben indrukwekkende afmetingen en bereiken hoogtes tot wel 30 meter. Door de parkachtige inrichting

met veel grote bomen is de ambassade één van de groene oasen in deze hoogstedelijke metropool.

Boombehoud als doel

Met het zwaarder en ouder worden van het bomenbestand is het besef gegroeid dat regelmatig onderhoud noodzakelijk is. In de afgelopen jaren zijn herhaaldelijk zware takken uitgebroken, onder andere ten gevolge van sneeuwval. De ambassade heeft zich ten doel gesteld om de oudere exemplaren duurzaam te behouden. Hoewel er in Japan boomspecialisten zijn, was het de wens om een Nederlands bedrijf te betrekken in de aanbesteding. Onder meer omdat het Nederlands grondgebied betreft en de aanbestedingsregels van toepassing zijn.

De inspectie

Inventarisatie

'Eind augustus 2018 zijn we gestart met het inventariseren van het bomenbestand van ruim 100 bomen. Het was 35 graden met een luchtvochtigheid van 90%. Dan begrijp je wel dat we binnen 10 minuten behoorlijk nat waren van

De ambassade is een groene oase

het zweet', zegt Miklos. 'Dit was in combinatie met een jetlag een behoorlijk pittige klus voor ons!' Alle grotere bomen in het park werden opnieuw beoordeeld op conditie, kwaliteit, toekomstverwachting en snoei-behoefte. Hierbij is een beeld verkregen van de kwaliteit van het snoeiwerk in de achterliggende jaren. Daarbij werd ook inzichtelijk gemaakt wat de snoeiopgave is voor de toekomst.

Cultuurverschillen

Tijdens de inventarisatie viel het Miklos en Mart-Jan op dat het specialistische snoeiwerk niet bij alle bomen uitgevoerd was zoals dat in 2014 uitgebreid in het bomenplan was beschreven. 'De vertaling naar de praktijk was gemiddeld genomen voldoende, maar juist bij de monumentale bomen hadden wij, conform het bomenplan uit 2014, andere ideeën over de uitvoering van het snoeiwerk', aldus Mart-Jan. 'De reden hiervan was ons in eerste instantie onduidelijk: was het kwalitatief slecht uitgevoerd of zit het in het cultuurverschil?'

Zo was het innemen van een beeldbepalende ginkgo een goed voorbeeld van wat Miklos en Mart-Jan constateerden. In het bomenplan van 2014 was deze boom duidelijk omschreven met een foto en met vrij nauwkeurige indicatieve snoeilijnen. Dit was keurig uitgevoerd volgens de foto, terwijl de 'achterkant' van de boom, die niet op de foto stond, slechts heel plaatselijk tot niet was gesnoeid. Hoewel in 2014 goed is nagedacht over de rapportvorm en de vertaling naar de praktijk, deed zich toch nog de vraag voor of de cultuurverschillen voldoende in het bomenplan waren geïmplementeerd.

Verschillen in benadering

'Tijdens onze inventarisatieronde kregen we steeds meer het gevoel dat het vorige snoeiplan misschien wel "te Europees" was voor de Japanse benadering van boomtechnische zaken', vindt Miklos. Om meer inzicht te krijgen in de Japanse snoeiwijze zijn Miklos en Mart-Jan gericht (traditionele) parken en oude bomen in de stad gaan bezoeken. Tijdens deze wandelingen werd steeds duidelijker dat het specialistisch Japans snoeiwerk voor een deel afhankelijk is van de grillige weersomstandigheden. Zo worden de himalayaceders deskundig gesnoeid met aandacht voor de takstructuur in relatie tot doorval van sneeuw en worden de snelgroeiende ginkgo's gemiddeld genomen op knot teruggezet. Dit zijn voor Europese begrippen zwaardere snoei-ingrepen, die echter wel diverse monumentale ginkgo's vele stormen hebben doen overleven.

Verschillen in aanpak

De Japanse groentechnici zijn zeer bekend om de bonsai-snoei-vormen en de karakteristieke Japanse tuinen. In het bomenplan zijn de verschillen in aanpak aangescherpt en waar mogelijk gestimuleerd. Een voorbeeld hiervan is het uitvoeren van groei-plaatsverbetering door middel van voedingspijlers van bamboe die worden gevuld met een organische mest in combinatie met een vloeibare bemesting. Dit vraagt een bredere kijk op het bomenvak dan de ervaringen, richtlijnen, prijzen (die exorbitant hoger zijn)

en andere kaders die in Nederland worden gebruikt. 'Dit maakte ons bezoek aan Japan zeker leerzaam. Het bomenvak in Japan is zo verschillend met wat wij in Nederland gewend zijn, maar ook daar werd erg goed nagedacht over het vak', zegt Mart-Jan. 'Overeenkomsten zijn er ook. Diverse voor ons bekende verankeringssystemen zijn in Japan niet onbekend. En ook de Picus-geluidstomograaf wordt er regelmatig ingezet.'

Interviews

Miklos en Mart-Jan werd ook gevraagd om gesprekken te voeren met twee boomverzorgingsbedrijven. Deze bedrijven waren vooraf geselecteerd in samenwerking met Japanse medewerkers van de ambassade. Deze marktverkenning kon vanuit het Nederlandse blikveld puur op kwaliteitsaspecten gebeuren, waarbij onder meer de thema's snoei, groeiplaatsverbetering en verankeren nader zijn uitgewerkt. Deze thema's hebben Miklos en Mart-Jan verwerkt door middel van praktische voorbeelden (foto's) in de interviews om te kunnen toetsen op bekwaamheid van de opdracht. Beide bedrijven kwamen met hun manager, een tolk en een boomdeskundige. De tolk heeft er gelukkig voor gezorgd dat Miklos en Mart-Jan goede interviews konden afnemen en dat er na het bezoek een gefundeerd advies uitgebracht kon worden over de vraag welke aannemer het meeste vertrouwen had gewekt in relatie tot de kwaliteitsaspecten.

Bomenplan

Nadat Miklos en Mart-Jan een goed beeld hadden gekregen van het sortiment, de snoeiwijze en de reacties van bomen waren ze klaar voor het schrijven van het bomenplan, nadrukkelijk rekening houdend met de cultuurverschillen en verschillen in aanpak. Alle bevindingen zijn meegenomen in het nieuwe bomenplan en het plan is duidelijker uiteengezet. Optimalisaties zijn doorgevoerd, zoals onder andere een jaarlijkse inspectie van het uitgevoerde snoeiwerk door Copijn. Dit wordt (helaas voor Miklos en Mart-Jan) op afstand gedaan door middel van fotomateriaal van voor, tijdens en na de snoei. Ook wordt er goed contact onderhouden met de gecontracteerde Japanse aannemer wanneer er specifieke vragen zijn.

En nu?

In 2023 loopt het nieuwe contract af. Het is de bedoeling dat in ieder geval het achterstallige beheer op orde is. Er is in het bomenplan alvast een doorkijkje gemaakt naar de ontwikkeling van de tuin als geheel, waarbij thema's als dunnen en herplanten zijn opgenomen. Belangrijke eigenschappen van de Japanse tuin en de Europese invloeden zijn in het bomenplan zo goed mogelijk geïntegreerd en kunnen elkaar versterken om dit stukje 'Nederland in Japan' te behouden en te ontwikkelen. 'We zijn erg benieuwd hoe de tuin er over enkele jaren bij ligt', sluiten Miklos en Mart-Jan dit gesprek af.